

Ontwerp Nederlandse kant euromunten kostte flink wat hoofdbreken Stoeien met sterren

Met „een beetje weemoed” ziet hij het einde van de nationale munt naderen. „Neem alleen al het dubbelkje. Het is een kleinduimpje, maar zo helder, fris en echt Nederlands. En dank zij de nikkel legering gaat het al jaren mee, zonder grauw te worden.” Bruno Ninaber van Eyben, ontwerper van de Nederlandse zijde van de euromunt: „Ik heb geprobeerd de natie te dienen.”

Door A. de Heer

Lang hoefde Ninaber van Eyben niet na te denken toen hij op 23 januari 1998 in de krant las dat het ministerie van Financiën een ontwerpwedstrijd voor de nationale kant van de euromunt had uitgeschreven. Met weinig meer dan wat potloden en papier toog hij aan het werk.

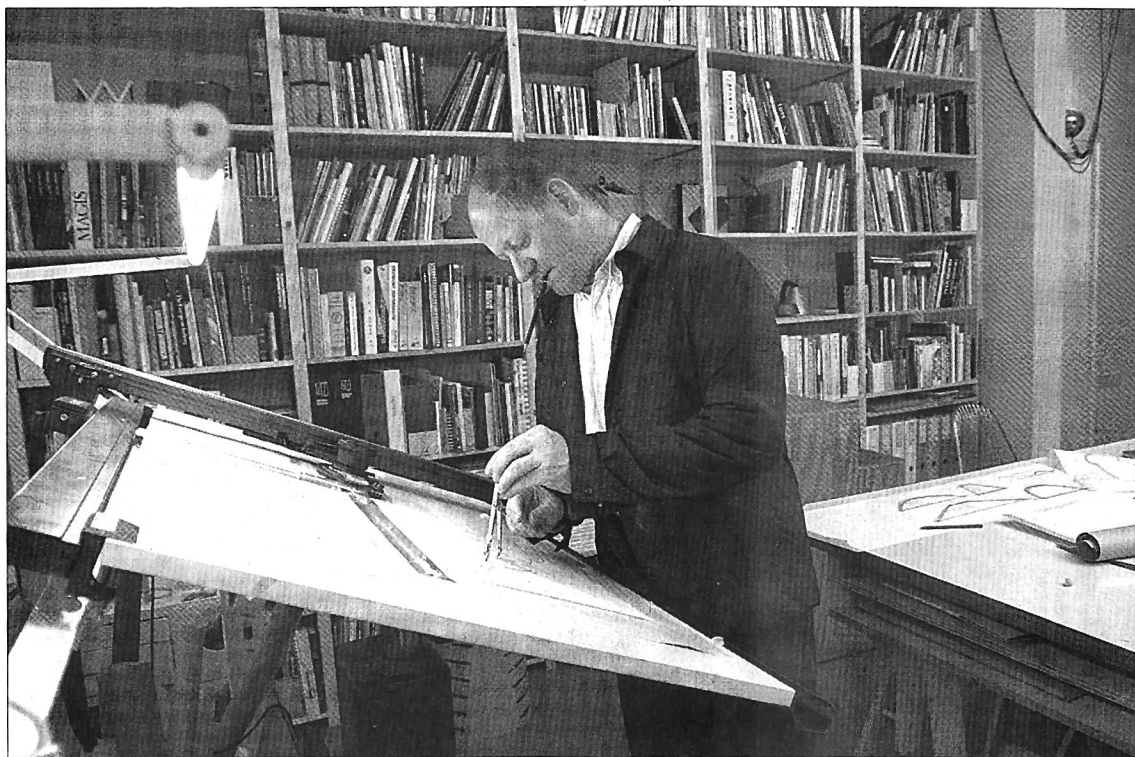
Een van zijn medewerksters, Wineke Hazewinkel, vertaalde zijn ideeën naar de computer. „Zelf kan ik daar totaal niet mee overweg. Maar met het beeldscherm voor me kan ik natuurlijk wel aanwijzingen geven. Hier een beetje verschuiven, daar nog wat variëren, tot er een moment komt waarop je zegt: Zo wil ik het hebben.”

Uiteindelijk stuurde de industriële ontwerper uit Delft vijftien ontwerpen in. Niet zonder resultaat: in mei van hetzelfde jaar maakte minister Zalm bekend dat de man die het ontwerp van de huidige Beatrix-muntstukken al op zijn naam had staan, de eurowedstrijd had gewonnen.

Twee van zijn ontwerpen sieren nu de Nederlandse euromunten. Het ene, dat nog het meest op de huidige generatie guldens en rijksdaalders lijkt, de muntstukken van 1 en 2 euro; het andere, met de vele sterren, de kleinere euromunten.

Eisenpakket

Aan de ontwerpwedstrijd was een flink eisenpakket verbonden. Zo moesten in elk geval de beeltenis van de Koningin,

● Bruno Ninaber van Eyben, ontwerper van de Nederlandse kant van de euromunten: „Ik heb geprobeerd de natie te dienen.”
Foto Roel Dijkstra

de twaalf Europese sterren, een jaartal, het muntmeestersteken en het symbool van het muntstuk, het mercuriusteken, op het ontwerp komen te staan.

Ninaber van Eyben ervoer dat niet als een belemmering. „In de Muntwet staat

nauwkeurig omschreven aan welke eisen het Nederlandse muntgeld moet voldoen. En bovendien: als industrieel ontwerper heb ik altijd rekening te houden met de wensen van opdrachtgevers.”

De geringe afmetingen van de munt stonden de Delftse ontwerper evenmin in de weg. „Het was voor mij juist een uitdaging om dat heel kleine oppervlak leven in te blazen, er dynamiek in aan te brengen.”

Toch bleek dat nog niet zo'n makkelijk klus te zijn. Zeker de twaalf sterren bezorgden Ninaber van Eyben hoofdbreken. Niet zozeer voor het ontwerp van de 1- en 2-euromunten: daar kwamen zij op de rand terecht. Wel voor de kleine. „Ik ben begonnen met een paar schetsontwerpen. Al stoeiend met de sterren werd me duidelijk dat ik iets moest doen om te voorkomen dat er een soort prikkeldraaddeffect zou ontstaan.

Daar is niet wat mij bij de Europese Unie voor ogen staat. Europa is meer dan een territorium, meer dan een optelsom van deelnemende landen. Het heeft zo veel gemeenschappelijk: relaties, handel, cultuur, het christendom.

Op een gegeven moment heb ik er daarom voor gekozen tussen de twaalf sterren een reeks kleine sterretjes te plaatsen. Hierdoor is het hoofd van de Koningin nu in een soort kommetje ko-

men te liggen. Door meer sterren aan het ontwerp toe te voegen, werden de twaalf sterren voor mij één ster, een kosmos, als symbool voor de Europese Unie.”

De positie van al die sterren is, zegt Ninaber van Eyben, „wiskundig bepaald. Het portret van Hare Majesteit moest er mooi in uitkomen. En je kunt je nu eenmaal geen Koningin met een wrat op haar neus veroorloven.”

Op de kop

Over de beeltenis van de vorstin heeft de ontwerper wel even moeten nadenken. „Die moet een zekere uitstraling hebben. Mensen krijgen haar hoofd in alle mogelijke standen te zien: van voren, van achteren, op de kop. Toch moeten ze er de Koningin in blijven herkennen. Het mag dus geen amorf product worden waar mensen een doorsnee aardappel in zien.”

„Ik heb voor dat portret heel wat foto's gebruikt. De Koningin heeft daar ook voor geposeerd. Iedereen heeft bij haar wel een bepaald persoon in gedachten. Een blijde vrouw bijvoorbeeld, of een spontane vrouw. Met dit ontwerp heb ik willen benadrukken dat zij een vrouw is met karakter, maar tegelijk iemand is die wars is van alle opsmuk en sentimentaliteit.”

Hij wijst op de dubbele lijn van de hals, op het haar. „Ze kijkt duidelijk naar één punt. Ze is ook echt aanwezig. Het is de Koningin geworden en niet tante Truus.” Ninaber van Eyben zegt, net als bij de huidige muntstukken, bewust voor een abstrahering te hebben gekozen. „Beter een goede abstrahering dan een slechte afbeelding.”

Toen eenmaal duidelijk was dat zijn ontwerp de Nederlandse euromunten zou gaan tooien, volgde er een periode van verdere doordenking. „Samen met de mensen van de Nederlandse Munt in Utrecht heb ik er nog lang aan gesleuteld. Zo moesten de sterren, de bolletjes, op de kleinere euromunten vaak

opnieuw worden geslagen. In totaal zijn er zeven of acht proefafslagen gemaakt.”

Ook het feit dat er in die tijd een nieuwe muntmeester aantrad, had gevolgen voor het ontwerp. „Het muntmeesters-teken, dat rechts naast het jaartal staat, is heel persoonlijk. Komt er een andere muntmeester, of een interim-muntmeester, dan komt er ook een ander teken op de munten te staan.”

Weinig affiniteit

De Delftse ontwerper bekennt nog altijd „weinig affiniteit” te hebben met het nieuwe betaalmiddel. „De huidige Nederlandse munten zijn zo mooi, strak en stijlvol. Ze vormen duidelijk een eenheid. Nu er twee ontwerpers zijn, Luc Luycx uit België voor de Europese kant van de munt en ik voor de Nederlandse, ontbreekt die eenheid toch een beetje.”

Daar komt nog bij, zegt Ninaber van Eyben, dat er voor de euromunten koperen legeringen zijn gebruikt. „Die munten zullen er na verloop van tijd dus net zo smoezelig uit komen te zien als al wat oudere stuivers en vijfguldenmunten.”

Van de ontwerpen die hem uit de andere inzendingen onder ogen zijn gekomen, vindt hij dat van Karel Martens „werkelijk subliem. Martens heeft met behulp van de computer ingenieuze lettercombinaties gemaakt, in allerlei tinten. Van een afstandje zie je daarin het hoofd van de Koningin. Fenomenaal. Maar ik vermoed dat zijn ontwerp technisch moeilijk te realiseren viel.”

Toch is Ninaber van Eyben ook wel blij met de euromunten die het publiek nu in handen krijgt. „Voor mijn gevoel geven ze een duidelijk beeld van ons land. Geen romantiek, geen tulpen of klompen. Nederland is een open en toegankelijk land, met een monarchie die midden in het leven staat. Het zijn vriendelijke, lieve munten geworden. Muntjes van nu. Daarmee heb ik de natie proberen te dienen.”